

**RADA GMINY
W ŻYRAKOWIE**

Uchwała Nr XV/181/20

Rady Gminy w Żyrakowie

z dnia 29 maja 2020 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków na lata 2020-2022.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r.poz.713) oraz art.176 pkt 1 i art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r.poz.1111z późn.zm.)

Rada Gminy w Żyrakowie uchwała co następuje :

§ 1

Przyjmuje się „ Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków na lata 2020-2022” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały .

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żyraków.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia .

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy
lic. Maria Bodzioch

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków na lata 2020-2022

Obowiązek przyjęcia niniejszej uchwały wynika wprost z art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej(tj. Dz. U. z 2019r. poz.1111z późn. zm.) Stanowi jedno z wielu zadań jakie powierzone zostały samorządom do realizacji .

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji , a związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

**RADA GMINY
W ŻYRAKOWIE**

Załącznik

do Uchwały Nr XV/181/20

Rady Gminy Żyraków

z dnia 29 maja 2020 roku

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ŻYRAKÓW NA LATA 2020- 2022

Żyraków 2020 r.

Spis treści :

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Podstawa prawna działań ujętych w Programie.....	4
III.	Diagnoza sytuacji rodziny.....	5
IV.	Analiza SWAT.....	16
V.	Odbiorcy Programu.....	18
VI.	1. Cel główny.....	18
	2. Cele szczełółowe.....	18
VII.	Przewidywane efekty.....	19
VIII.	Realizacja Programu.....	20
IX.	Realizatorzy i partnerzy programu.....	24
X.	Monitoring i ewakuacja	25

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków na lata 2020 - 2022 jest kontynuacją poprzedniego Programu realizowanego w latach 2017 - 2020. Obowiązek opracowywania i realizacji, w ramach własnych gminy, trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. W świetle założeń w/w ustawy, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej. Ważne, aby zmiana sytuacji rodziny odbywała się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie ze strony rodziny, z wykorzystaniem jej zasobów, możliwości, uprawnień.

Rodzina jako środowisko wychowawcze i podstawowa komórka społeczna zapewniać powinna poczucie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, afiliacji, miłości, a zaspokojenie tych potrzeb w dzieciństwie przez rodzinę, skutkuje cechami właściwej osobowości dojrzałej. Mając na uwadze fundamentalną rolę rodziny, zarówno w wymiarze społecznym, jak i indywidualnym, niezbędne jest organizowanie w ramach gminnego systemu, działań profilaktycznych, zapobiegających występowaniu negatywnych zjawisk, mogących mieć wpływ na jej funkcjonowanie a także działań wspierających, wzmacniających i korekcyjnych w sytuacji, gdy nie wypełnia prawidłowo swoich zadań. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby społeczne zobligowane do jej wspierania, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące we współczesnej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych działań. Do głównych problemów dezorganizujących życie rodziny zaliczymy chorobę alkoholową, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, długotrwałe bezrobocie i ubóstwo. Rodziny, w których pojawiają się te i inne problemy wymagają stałego wsparcia i monitorowania poprzez przedstawicieli takich grup zawodowych jak m. in. pracownicy socjalni, pedagodzy, policja, asystenci rodzin, kuratorzy. W swoich działaniach mają oni za zadanie wspomagać i wspierać rodzinę w takim zakresie, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie, mając głównie na uwadze podstawową rolę opiekuńczą i wychowawczą rodziny w rozwoju dziecka. Obowiązek objęcia szczególną pomocą rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu owej funkcji opiekuńczo – wychowawczej realizowany jest w oparciu o Gminny Trzyletni Program Wspierania Rodziny

II. Podstawa prawna działań ujętych w Programie:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz.1111 ze zm.)
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(tekst jednolity Dz. U. Z 2019 poz. 1507 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(Dz. U. z 2020 r. poz. 218)
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 852 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci
(Dz. U. z 2019 r poz. 2407 ze zm)
6. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r o Karcie Dużej Rodziny
(Dz. U. z 2019 poz 1390 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(Dz. U. z 2019 r poz. 473 ze zm.)
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r o świadczeniach rodzinnych
(tekst jednolity Dz. U. z 2020 r poz 111)

III. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Żyraków

Gmina Żyraków zajmuje powierzchnię 110,43 km² i liczy 14.215 mieszkańców. Do gminy należy 13 sołectw : Bobrowa, Bobrowa Wola, Góra Motyczna, Korzeniów, Mokre, Nagoszyn, Straszecin, Wiewiórka, Wola Żyrakowska, Wola Wielka, Zasów, Zawierzbie, Żyraków.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Żyraków

Zgony	Urodzone dziewczynki	Urodzeni chłopcy	razem	Przyrost naturalny
115	72	107	187	0,0049

Źródło : Kurier gminny nr 1/2020

Dane wskazują, iż pomimo coraz szerszego zjawiska „starzenia” społeczeństwa w gminie Żyraków obserwujemy dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego.

Warunki panujące w gminie także ulegają ciągłej poprawie .Gmina Żyraków osiągnęła swój najwyższy wynik punktowy w historii rankingu zrównoważonego rozwoju tworzonego przez grupę badawczą Anagmins z Politechniki Warszawskiej. Przy ocenie sytuacji w gminie autorzy rankingu brali pod uwagę 15 kryteriów tj: wydatki inwestycyjne, wydatki na transport i łączność w przeliczeniu na mieszkańca, procentowy udział tych wydatków w wydatkach budżetu gminy, procentowy udział dochodów własnych w budżecie, liczbę osób pracujących i bezrobotnych, zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, napływ i odpływ ludności, liczbę absolwentów szkół średnich, odsetek mieszkańców objętych siecią wodociągową i kanalizacyjną. Na terenie gminy funkcjonuje 10 szkół, 4 przedszkola i jeden żłobek gminny.

Również sytuacja na lokalnym rynku pracy sprzyja rozwojowi społeczności. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy wynika, iż liczba osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dębicy ciągle spada.

Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Żyraków w roku 2019

Miesiąc	Bezrobotni ogółem
Styczeń	307
Luty	310
Marzec	287
kwiecień	269
Maj	254
Czerwiec	248
Lipiec	237
Sierpień	239
Wrzesień	237
Październik	222
Listopad	219
Grudzień	230

Źródło : Dane pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy

Ponadto z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy wynika, że największą liczbą osób bezrobotnych stanowią kobiety. Na dzień 31 grudnia 2019 r. zanotowano 150 bezrobotnych kobiet z terenu gminy Żyraków. Liczba osób bezrobotnych długotrwale wyniosła natomiast 100. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Dębicy stanowiła 10 osób. Także wśród osób posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia widać dużą część bezrobotnych, było to na koniec 2019 r 58 osób. Powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni było 49 osób. Wciąż dużym problemem jest zatem aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych a sytuacja na rynku pracy jest mniej korzystna dla kobiet.

W gminie Żyraków natomiast, jak wskazuje tabela poniżej, najliczniejszą grupę ludności gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 3. Charakterystyka ludności gminy

Płeć	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Kobiety	1466	4229	1444
Mężczyźni	1566	4880	744
Łącznie	3032	9109	2188

Źródło : Urząd Gminy Żyraków – dane własne

Jednakże z obserwacji wynika, iż odsetek osób pozostających bez zatrudnienia jest wyższy. Nie sposób określić rzeczywistej liczby bezrobotnych mieszkańców gminy, gdyż mówimy tutaj o bezrobociu ukrytym a więc takim które nie widnieje w oficjalnych źródłach i statystykach. Osoby często nie rejestrują się w biurze pracy, unikając w ten sposób podjęcia propozycji zatrudnienia. Posiadają źródło ubezpieczenia zdrowotnego np. przy małżonkach, niekiedy podejmują zatrudnienie w szarej strefie. Najtrudniej podjąć zatrudnienie osobom mających ograniczone możliwości z transportem poza obszar gminy, gdyż wiele ofert pracy znajduje się poza jej granicami. Dużą część ludności wiejskiej stanowią ponadto rolnicy. Praca w gospodarstwie rolnym nie zawsze przynosi oczekiwane rezultaty finansowe i obserwujemy wśród tej grupy często potrzebę wsparcia finansowego.

Mimo wielu korzystnych zmian wciąż wiele rodzin wymaga wsparcia i pomocy, zarówno tej materialnej jak i niematerialnej. W wielu rodzinach problemy są złożone, ubóstwo wynika z kilku nachodzących na siebie problemów. Kryterium pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej wynosi obecnie 528 zł na osobę w rodzinie, natomiast 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Dochody powyżej określonych ustawą kwot nie zawsze jednak zaspakajają potrzeby rodzin i osób. W tych rodzinach gdzie występuje uzasadniona okoliczność m. in.. długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych również można przyznać pomoc finansową w formie zasiłku celowego specjalnego. Pomoc w postaci dożywiania dzieci w szkołach oraz świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności przyznawana jest osobom i rodzinom spełniającym do 150 % kryterium dochodowego określonego w w/w ustawie.

Tabela 4. Formy i okoliczności udzielanej pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	5	728	603	551
Liczba rodzin	7	402	355	332
Liczba osób w rodzinach	8	1458	1229	1109
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	9	220	205	198
Liczba rodzin	10	215	197	194
Liczba osób w rodzinach	11	593	484	474
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	12	517	409	364
Liczba rodzin	13	256	203	183
Liczba osób w rodzinach	14	1169	922	807
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	17	174	136	105
Liczba osób w rodzinach	18	683	520	366
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	19	121	82	74
Liczba osób w rodzinach	20	456	286	225
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	21	99	96	103
Liczba osób w rodzinach	22	284	264	234

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	2 3	176	174	171
Liczba osób w rodzinach	2 4	527	481	456
BEZRADNOŚĆ (PROBLEMY)				
Liczba rodzin	2 5	60	49	48
Liczba osób w rodzinach	2 6	240	178	178
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	2 7	9	7	8
Liczba osób w rodzinach	2 8	28	26	34
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	2 9	100	87	76
Liczba osób w rodzinach	3 0	567	490	426
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	3 1	79	71	65
Liczba osób w rodzinie	3 2	452	404	369
BEZDOMNOŚĆ				
Liczba rodzin	3 1	5	4	5
Liczba osób w rodzinach	3 2	5	4	5
OPUSZCZENIE ZAKŁADU KARNEGGO				
Liczba rodzin	3 3	2	2	3
Liczba osób w rodzinach	3 4	7	2	5
ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	3 5	3	2	10

Liczba osób w rodzinach	3 6	12	7	29
PRZEMOC W RODZINIE -				
Liczba rodzin	3 7	3	5	8
Liczba osób w rodzinach	3 8	10	20	47
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA				
Liczba osób	3 9	0	0	12
		0	0	37
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	4 0	26	26	25
Liczba świadczeń	4 1	234	258	253
Kwota świadczeń w złotych	4 2	116 818	136 647	150 054
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	4 3	64	51	65
Liczba świadczeń	4 4	411	332	398
Kwota świadczeń w złotych	4 5	143 250	121 530	124 871
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	4 6	194	187	176
Kwota świadczeń w złotych	4 7	276 509	285 386	291 225
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK				
Liczba osób	4 8	500	392	344
Liczba świadczeń	4 9	82 477	64 309	55 344
Kwota świadczeń w złotych	5 0	188 280	163 979	153 608
W TYM: DLA DZIECI				
Liczba osób	5 1	500	392	344

Liczba świadczeń w złotych	5 2	82 477	64 309	55 344
USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
USŁUGI OPIEKUŃCZE OGÓŁEM				
Liczba osób	5 4	9	9	11
Liczba świadczeń	5 5	4506	4904	4626
Kwota świadczeń w złotych	5 6	84 831	85 654	101 434
W TYM: SPECJALISTYCZNE				
Liczba osób	5 7	0	0	0
Liczba świadczeń	5 8	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	5 9	0	0	0
SPECJALISTYCZNE USŁUGI DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI				
Liczba osób	6 0	6	5	5
Liczba świadczeń	6 1	1456	1460	1638
Kwota świadczeń w złotych	6 2	30 426	30666	38 005
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE				
Liczba rodzin	6 3	23	17	19
Liczba osób w rodzinach	6 4	76	42	58
PRACA SOCJALNA				
Liczba rodzin	6 5	218	167	212
Liczba osób w rodzinach	6 6	671	529	64

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – dane własne

Tabela 5. Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy społecznej

Skład rodziny	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019
Rok			
jednoosobowe	69	69	68
Małżeństwo bez dzieci	4	8	8
Rodziny z 1 dzieckiem	30	28	28
Rodziny z 2 dzieci	68	51	56
Rodziny z 3 dzieci	56	47	37
Rodziny z 4 dzieci	25	22	22
Rodziny z 5 dzieci	5	5	2
Rodziny z więcej niż 5 dzieci	6	4	4
Rodziny pełne	261	241	220
Rodziny niepełne	25	20	24

Źródło :Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – dane własne

Tabele 4 i 5 wskazują niewielki spadek osób i rodzin zgłaszających się po pomoc materialną do Ośrodka Pomocy Społecznej. Głównie spadła ilość rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej. Z obserwacji wynika, że wpływ na ten stan ma poprawa sytuacji materialno – bytowej rodzin wychowujących dzieci. Wpływa na to wprowadzenie programów wsparcia tej grupy społecznej. Główną rolę wśród nich pełni działający od 1 kwietnia 2016 r. program „Rodzina 500+”, który wspiera rodziny z dziećmi do 18 roku życia. Dodać należy, iż od lipca 2019 roku świadczenie to przysługuje na każde dziecko do czasu osiągnięcia pełnoletniości, niezależnie od dochodu uzyskiwanego przez rodziców. Zmiana ta poszerzyła grupę odbiorców i wpłynęła na poprawę stopy życiowej wśród tych rodzin. Pomocne są także inne formy pomocy , m. in. program „Dobry start” pomagający rodzicom przygotować wyprawkę uczącym się dzieciom do 20 roku życia lub w przypadku osób niepełnosprawnych do 24 lat, wspomagając ich kwotą 300 zł na ten cel, czy wypłacanie zasiłku macierzyńskiego dla bezrobotnych kobiet , które urodziły dziecko. Rodziny spełniające określone kryteria korzystają także z zasiłków rodzinnych wraz z licznymi dodatkami, funduszu alimentacyjnego wspomagającego samotnych rodziców, zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnego zasiłku opiekuńczego, które wspierają rodziny z problemem niepełnosprawności.

W Ośrodku Pomocy Społecznej można ubiegać się także o pomoc w formie stypendium socjalnego a w szczególnych okolicznościach o zasiłki szkolne. Stypendium szkolne pomaga dzieciom z uboższych rodzin wyrównywać szanse edukacyjne poprzez refundowanie wydatków związanych z nauką.

Rodziny wielodzietne mogą również ubiegać się o ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny, która uprawnia do korzystania z szeregu ulg dla jej posiadaczy. W ten sposób rodziny wielodzietne mają szanse z korzystania m. in. z szeregu propozycji kulturalnych, rozrywkowych, rekreacyjnych czy tańszych zakupów na terenie całego kraju.

Programy te pozwoliły na zmniejszenie liczby osób i rodzin wymagających dodatkowego wsparcia finansowego. Również poprawa na lokalnym rynku pracy przyczyniła się do zmniejszenia liczby świadczeniobiorców. Znacznie zmniejszyła się grupa wnioskująca o pomoc finansową z powodu bezrobocia.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Polityka prorodzinna państwa poszerza rodzinom drogi zabezpieczania swoich potrzeb. Nie zawsze jest to jednak wystarczające, stąd nadal liczna grupa mieszkańców gminy wymaga wsparcia. Najliczniejszą grupą wymagającą pomocy są rodziny w których wystąpił problem długotrwałej choroby i niepełnosprawności.

Niekiedy rodziny posiadając możliwości, zasoby i uprawnienia nie potrafią samodzielnie dostrzec i skorzystać z posiadanych szans na poprawę swojej sytuacji. Nie zawsze ponadto korzystne warunki materialne poprawiają inne sfery życiowe rodzin. Wiele czynników społecznych warunkuje liczne trudności i problemy w rodzinach, których nie potrafią samodzielnie pokonać. Sytuacje te wskazują na ciągłą potrzebę udzielania pomocy w formie szeroko rozumianej pracy socjalnej czy poradnictwa specjalistycznego. Ten rodzaj wsparcia jest niezbędny by zapobiegać sytuacjom kryzysowym w rodzinach i przezwyciężać te istniejące, zagrażające prawidłowemu wypełnianiu przez rodziny swoich funkcji. Pracownik socjalny diagnozuje problemy w rodzinach które zgłaszają się po pomoc, wskazuje na możliwości jakimi dysponuje, pomaga wykorzystać zasoby bądź wskazuje drogi rozwiązań i miejsca gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc. Jest to tylko część z zadań pracowników socjalnych pracujących z rodzinami. Wskazać należy, iż każdy przypadek i problem jest inny, wymaga indywidualnego podejścia, dlatego praca socjalna w każdej rodzinie będzie wymagała podejmowania działań dostosowanych do danej rodziny i jej problemów a także czasu poświęcanego każdemu przypadkowi indywidualnie. Praca socjalna jest szczególnym rodzajem pomocy, wymagającym zaangażowania i poszerzania wiedzy i kompetencji.

W statystykach widzimy że liczba rodzin korzystających z tego typu wsparcia wciąż rośnie.

Konieczność prowadzenia działań wspierających rodziny w wypełnianiu swoich funkcji, głównie tych opiekuńczo – wychowawczych wskazuje liczba rodzin, korzystających z pomocy asystenta rodziny. Z tej formy wsparcia w 2019 r korzystało 10 rodzin, z łączną liczbą 19 dzieci. W rodzinach tych zdiagnozowano dysfunkcje lub bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego i wykonywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Problemy te na tyle zagrażały rodzinom, że bez pomocy w postaci asystentury nie miałyby szans wrócić do równowagi i prawidłowego funkcjonowania.

Problemy w rodzinach, które są szczególnie niebezpieczne to uzależnienia i przemoc w rodzinach. Obserwujemy wciąż liczną grupę rodzin zgłaszającą ten problem. W gminie Żyraków w roku 2019 zanotowano 26 przypadków założenia w rodzinach Niebieskich Kart. Jest to bardzo duża i niepokojąca liczba a podkreślić należy fakt , iż ujawniana jest zapewne tylko część przypadków. Ciągły wzrost liczby diagnozowania tego typu problemów świadczy o zwiększaniu się świadomości społecznej i zaprzestawaniu ukrywania tego typu zdarzeń. Rodziny te wymagają objęcia szczególną opieką i pomocą, a także współdziałania wielu specjalistów z różnych obszarów wsparcia rodzinom. Na terenie gminy Żyraków działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, składający się z licznych specjalistów pracujących z rodzinami dotkniętych przemocą. W ten sposób pomoc może być udzielana w sposób kompleksowy i kompetentny. Problemem uzależnień w rodzinach zajmuje się natomiast Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2019 do instytucji tej wpłynęło 28 wniosków o objęcie osób diagnozą i leczeniem odwykowym. Wiele z tych osób nie zgłasza się na wezwania więc wnioski kierowane są do sądu. Bardzo często problem przemocy i uzależnienia łączą się ze sobą stąd konieczność współpracy instytucji i specjalistów.

Nadal obserwujemy zjawisko długotrwałego uzależnienia od instytucji pomocowych i „dziedziczenie biedy”. Mechanizmy te utrwalone w osobach korzystających długofalowo z pomocy społecznej nie pozwalają podopiecznym samodzielnie radzić sobie z problemami i zaspokajaniem potrzeb mimo posiadanych niekiedy możliwości w tym zakresie. Mimo że liczby te nieznacznie maleją, co daje nadzieje na przezwyciężanie utrwalonych stereotypów, to statystyki nadal niepokoją.

Tabela 6. Rodziny długotrwale korzystające

rok	2017	2018	2019
Liczba rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej	245	235	202

Źródło. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie – dane własne

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, prawidłowe funkcjonowanie rodzin warunkuje zatem prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa. W gestii instytucji państwowych jest wspieranie i pomoc rodzinom w pokonywaniu trudności i kształtowaniu właściwych postaw a także o dbanie o zabezpieczanie warunków materialno – bytowych rodzin.

IV. ANALIZA SWAT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Obowiązujące akty prawne , programy, strategie 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w zakresie wykorzystania własnych zasobów, możliwości, uprawnień
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie instytucji działających na rzecz rodzin m. in. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie , Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Często występująca niechęć współpracy z pracownikiem socjalnym i asystentem w celu poprawy sytuacji życiowej
<ul style="list-style-type: none"> • Bezpłatne porady prawne dla podopiecznych GOPS Żyraków 	<ul style="list-style-type: none"> • Niechęć do szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych powodowana wstydem i stereotypami
<ul style="list-style-type: none"> • Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Leczenia Uzależnień na terenie gminy Żyraków 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak rodzin wspierających
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność ośrodków zdrowia, gabinetów rehabilitacji i punktów aptecznych na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrudniony dostęp do specjalistów m.in. psychologów, terapeutów, mediatorów – konieczność dojazdu do miasta powiatowego
<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza i kwalifikacje osób pracujących na rzecz rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak świetlic profilaktycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcjami
<ul style="list-style-type: none"> • Doksztalcanie się kadry zajmującej się rodzinami 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak mieszkań socjalnych na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność stowarzyszeń na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka oferta obiektów rekreacyjnych dla rodzin
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność świetlic wiejskich organizujących zajęcia pozalekcyjne dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak lokalnej karty dla rodzin wielodzietnych
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie zajęć dodatkowych , ofert feeryjnych, wakacyjnych przez CKIP Żyraków 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyuczona bezradność i roszczeniowa postawa części społeczności
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie wypoczynku wakacyjnego dla dzieci z najuboższych rodzin przez GOPS Żyraków 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzależnienie od pomocy instytucjonalnej , „diedziczenie biedy”
<ul style="list-style-type: none"> • Obsługa Ogólnopolskiej Karta Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dziennych ośrodków wsparcia dla rodzin

<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność s usług opiekuńczych , w tym specjalistycznych 	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wpieranie rodzin przez asystenta rodziny i pracę socjalną 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez współczesne rodziny
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba pracowników socjalnych odpowiadająca wymogom zawartym w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność wyjazdów za granicę w celach zarobków rodzica bądź obojga rodziców
<ul style="list-style-type: none"> • Stypendia szkolne i zasiłek szkolny dla dzieci z terenu gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpad rodzin
<ul style="list-style-type: none"> • Sieć szkół i przedszkoli na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzależnienia w rodzinach (np. od alkoholu , internetu)
<ul style="list-style-type: none"> • Żłobek gminny 	<ul style="list-style-type: none"> • Łatwość dostępu młodzieży do używek
<ul style="list-style-type: none"> • Oddział leczenia uzależnień na terenie Gminy Żyraków 	<ul style="list-style-type: none"> • Powszechna dostępność niekorzystnych treści w internecie
Szanse	<ul style="list-style-type: none"> • Łatwość dostępu młodzieży do używek
<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie ogólnopolskiej polityki prorodzinnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Powszechna dostępność niekorzystnych treści w internecie
<ul style="list-style-type: none"> • Coraz szersza działalność instytucji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowania przemocowe w rodzinach
<ul style="list-style-type: none"> • Pozytywne strony dostępu do środków masowego przekazu m.in. internetu (np. możliwość tworzenia zbiorów społecznych, akcji prospołecznych, edukacyjnych, informacyjnych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukrywanie przez rodziny problemów m. in. uzależnień, przemocy domowej
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca części rodzin z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych
<ul style="list-style-type: none"> • Coraz wyższa świadomość społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Osłabienie autorytetu rodziny
<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyczna działalność instytucji na rzecz rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak czasu na prawidłowe wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych spowodowany pracą w różnym trybie
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programów rządowych na rzecz rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • Stres i pęd życia codziennego
<ul style="list-style-type: none"> • Nacisk społeczny na prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu

V. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny Trzyletni Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej .

VI . CELE PROGRAMU

1.1 Cel główny :

Wspieranie i pomoc rodzinom z terenu gminy Żyraków poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

1.2 Cele szczegółowe :

1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa socjalno – bytowego dla rodzin w potrzebie
2. interdyscyplinarne wspieranie rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dotkniętych dysfunkcjami i zapewnienie bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach
3. praca z rodzinami biologicznymi, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej
4. usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodzin

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

1. Godne warunki materialno – bytowe rodzin
2. Poprawa funkcjonowanie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy dziecku rodzinie

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

Cel szczegółowy				
Działanie	Wskaźnik realizacji działania	Czas realizacji	Instytucja realizująca działanie	Źródła finansowania
1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa socjalno – bytowego dla rodzin w potrzebie				
Udzielanie pomocy finansowej zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystająca z pomocy finansowej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej 2. Wydatkowane środki na w/w cel	2020- 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zlecone
Realizowanie świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego	1.Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami 2.Wydatkowane środki na w/w cel	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
Realizowanie programów : „Rodzina 500 +” „Dobry start „ „Za życiem”	1. Liczba rodzin / osób korzystających z programów 2. wydatkowane środki na w/w cel	2020 -2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, zewnętrzne
Zapewnienie dzieciom posiłków w szkole	1. Liczba dzieci z terenu gminy Żyraków objętych dożywianiem w szkole	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne

Wydawanie ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne gminy, środki zewnętrzne
Przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych	1.Liczba rodzin/osób korzystających ze stypendiów i zasiłków szkolnych 2. Środki wydatkowane na w/w cel	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne gminy, środki zewnętrzne
2. Interdyscyplinarne wspieranie rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dotkniętych dysfunkcjami i zapewnienie bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach				
Diagnoza problemów w rodzinach	Liczba rodzin objęta pomocą GOPS Żyraków	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne
Prowadzenie pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa	Liczba rodzin / osób korzystających z pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne
Monitorowanie rodzin zagrożonych lub dotkniętych uzależnieniem	1.Liczba wniosków skierowanych do GKRPA w Żyrakowie 2.Liczba osób/rodzin objętych pracą GKRPA w Żyrakowie 3.Liczba osób /rodzin objętych pomocą ze względu na uzależnienie	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żyraków	Środki własne, zewnętrzne

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Żyraków	Liczba Niebieskich Kart	2020-2022	ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Środki własne, zewnętrzne
Pomoc w uzyskaniu pomocy prawnej	Liczba zaświadczeń wydanych w celu skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej dla osób korzystających z GOPS Żyraków	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne
Monitoring rodzin z trudnościami	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną i asystenturą rodziny	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
Zabezpieczenie w budżecie środków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej	Wysokość zabezpieczonych środków	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
3. Praca z rodzinami biologicznymi, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej				
Monitorowanie sytuacji rodzin	Liczba rodzin których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej , będących pod opieką GOPS Żyraków	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
Pomoc asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych asystenturą	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
Praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne	Liczba rodzin objęta pomocą społeczną i poradnictwem specjalistycznej	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne

Pomoc w aktywizacji zawodowej	Liczba osób , które podjęły zatrudnienie	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne,
Pomoc finansowa	Liczba udzielonych świadczeń	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie	Środki własne, środki zewnętrzne
4. Usprawienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodzin				
Współpraca z Sądem Rejonowym w Dębicy w celu diagnozy sytuacji dziecka w rodzinie	Liczba wniosków o wgląd w sytuację dziecka w rodzinie do Sądu Rejonowego w Dębicy	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w gminie Żyraków	Środki własne, zewnętrzne
Regularne spotkania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych	Liczba odbytych spotkań	2020-2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w gminie Żyra	Środki własne, zewnętrzne
Podnoszenie wiedzy osób pracujących z rodzinami	1.Liczba szkoleń odbytych przez pracowników 2. Środki wydatkowane na szkolenia pracowników	2020 - 2022	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	środki własne, zewnętrzne
Współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba odbytych spotkań , skierowanych pism	2020-2022	GOPS Żyraków	Środki własne
Współpraca instytucji pomocowych dla rodzin ze szkołami	Liczba pism o wydanie opinii, spotkania z pedagogami i wychowawcami	2020-2022	GOPS Żyraków, ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Środki własne

IX. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Założenia programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty mające kontakt z dzieckiem i rodziną. W gminie Żyraków będą to następujące podmioty :

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Żyraków
3. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Żyraków
4. Posterunek Policji w Żyrakowie
5. Placówki Oświatowe na terenie gminy Żyraków
6. Placówki Służby Zdrowia na terenie gminy Żyraków
7. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bobrowej
8. Zakład Aktywizacji Zawodowej w Woli Żyrakowskiej
9. Inne organizacje pozarządowe realizujące zadania na terenie Gminy Żyraków

W celu realizacji założeń Trzyletniego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żyraków niezbędne jest nawiązanie współpracy z instytucjami takimi jak :

5. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy
6. Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy
8. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Dębicy
9. Sąd Rejonowy w Dębicy Wydział III Rodzinny i Nieletnich
10. Organizacje pozarządowe działające poza terenem Gminy Żyraków

W realizacji swoich zadań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji.

Program jest zobowiązaniem samorządu gminy i jego jednostek do realizacji przyjętych celów, a także ma za zadanie stymulować do ukierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodzin

IX. Monitoring i Ewaluacja

Miejszem realizacji programu jest obszar gminy Żyraków. Jest zgodny z głównym przesłaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żyraków na lata 2014 – 2020.

Działania mające na celu realizację założeń programu będą koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żyrakowie. Bieżący nadzór nad realizacją programu i podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych w programie celów, pozwoli na opracowanie działań profilaktycznych na lata następne a także będzie podstawą do oceny ich skuteczności. Cele, działania i zadania w zakresie wspierania rodziny będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Żyraków.

Monitorowanie działań będzie dokonywane poprzez analizę danych:

1. liczba rodzin objętych pomocą społeczną,
2. liczba rodzin / osób objętych pracą socjalną
3. liczba świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
4. liczba świadczeniobiorców programu „Rodzina 500 +”
5. liczba świadczeniobiorców programów : „Dobry start”, „Za życiem”
6. liczba wydanych Kart Dużej Rodziny”
7. liczba dzieci korzystających ze stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego
8. liczba rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
9. liczba i rodzaj działalności placówek wsparcia rodzin
10. liczba interwencji kryzysowych,
11. liczba założonych Niebieskich Kart
12. liczba dzieci korzystających z wypoczynku,
13. liczba udzielonych porad w ramach poradnictwa specjalistycznego,
14. liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną,
15. liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie,
16. liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie,
17. liczba dzieci w pieczy zastępczej,
18. liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej z pieczy zastępczej,
19. liczba osób biorących udział w szkoleniach lub innych formach doskonalenia,
20. kwota wydatkowana na realizację poszczególnych zadań.

Program ma charakter otwarty i może ewaluować w miarę pojawiających się potrzeb. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Sprawozdanie z wykonania w danym roku zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej oraz potrzebach w tym zakresie na przyszły rok przedkładane będzie Radzie Gminy przez Wójta Gminy w terminie do 31 marca każdego roku.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy
lic. Maria Bodzioch